ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
Рег. № ВСС-12945 Дата 12-10-2026

ОТГОВОРИ НА ОБЩИТЕ ВЪПРОСИ

Отговор на въпрос № 1

Оценката за ефективността на настоящия състав на Висшия съдебен съвет (ВСС) по отношение на отстояването на независимостта на съдебната власт е силно поляризирана и критична, което отразява дълбоката институционална и политическа криза в страната през 2026 г. Основната критика произтича от факта, че този състав функционира в условията на отдавна изтекъл редовен мандат (октомври 2022 г.) поради невъзможността на Народното събрание да избере своите представители в парламентарната квота.

От формална гледна точка ВСС поддържа набор от инструменти за реакция при натиск: Съветът разполага със *„Стандарти за независимост на съдебната власт"* и *„Механизъм за публична реакция"* при засягане на доброто име и независимостта на магистратите. При остри случаи на политически атаки или заплахи към системата Съветът регулярно излиза с позиции и декларации в защита на институционалната автономност на третата власт.

Като емблематични примери за институционална пасивност или закъсняла реакция обаче се посочват казусите със заплахите срещу съдия Владислава Цариградска и съдия Ивайло Йосифов, както и липсата на решителни превантивни мерки преди разкритията около престъпните мрежи за влияние на Мартин Божанов ("Нотариуса") и Петьо Петров ("Еврото").

Отговор на въпрос № 2

Въвеждането на правна възможност за отзоваване на изборни членове на ВСС от професионалната квота (съдии, прокурори и следователи) е една от най-дискутираните теми в сферата на съдебната реформа.

Принципната подкрепа за въвеждането на подобен механизъм за отзоваване се сблъсква със сериозни конституционни пречки. Конституционният съд на Република България традиционно заема консервативна позиция относно мандатността. Всяко предсрочно прекратяване на мандат извън изрично изброените основания в Конституцията (оставка, влязла в сила присъда, трайна фактическа невъзможност или тежко нарушение) се тълкува като уронване на конституционния статус на органа.

Към настоящия момент Законът за съдебната власт (ЗСВ) не предвижда процедура по „отзоваване" по волята на избирателите (магистратите). Предсрочно прекратяване е възможно само при стриктно определени законови хипотези по инициатива на самия орган или на съответната колегия.

По отношение на европейските стандарти, Консултативният съвет на европейските съдии (КСЕС) и Венецианската комисия принципно не препоръчват механизми за свободно отзоваване на членове на съдебни съвети от техните избиратели, тъй като това може да накърни независимостта при вземането на решения. Те настояват, че гаранциите за мандата са ключов елемент за защита срещу външен натиск.

В заключение: дебатът се свежда до откриването на необходимия баланс. Професионалната общност е обединена около становището, че ако такъв механизъм бъде въведен, той следва да изисква изключително високи квалифицирани мнозинства и ясни, обективни критерии, за да не се превърне в инструмент за саморазправа с неудобни членове на ВСС.

Отговор на въпрос № 3

Въпросът за профила на бъдещия главен прокурор на Република България е в центъра на обществения и политическия дебат. Професионалните и моралните критерии към фигурата на бъдещия ръководител на държавното обвинение изискват:

- Висок професионализъм и неоспорим авторитет в юридическата общност;
- Доказани лидерски и управленски умения за управление на структурата на Прокуратурата;
- Пълна политическа неутралност и независимост от външни центрове на влияние;
- Безупречна репутация, почтеност и висок интегритет.

Отговор на въпрос № 4

Разликата е осезаема, като вижданията ми относно начините за нейното преодоляване са детайлно развити на страница 1 от представената Концепция.

Отговор на въпрос № 5

В процеса на изготвяне на настоящата Концепция не са използвани инструменти с изкуствен интелект (ИИ), което е изрично отбелязано още във встъпителните думи към нея. Разбира се, в публичното пространство се забелязват концепции на други кандидати, в които ясно личи използването на подобни технологични решения.

ОТГОВОРИ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ ВЪПРОСИ ПО КОНЦЕПЦИЯТА:

Отговор на въпрос № 1

Предложените от мен промени в Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), развити на стр. 7-8 от Концепцията, целят осигуряването на по-ефективна защита на правата на лицата. Основната идея е, че след събирането на достатъчно доказателства за виновността на определено лице, то следва да бъде изправяно директно пред съда.

Съдебната защита е категорично за предпочитане пред защитата, осъществявана в рамките на досъдебното производство от прокурора в хипотезите, при които лицето се привлича само в качеството на обвиняем, без делото да се предава на съда. Предложените

реформи ще сложат край на феномена „вечен обвиняем" и ще гарантират бързина на процеса.

Отговор на въпрос № 2

Възможността за поправка на обвинителния акт директно в съдебно заседание е ключова гаранция за ефективното упражняване на правата на обвиняемия. Отстраняването на пропуските в рамките на съдебното производство е значително по-бърз и ефективен подход в сравнение с връщането на делото на прокурора.

Последното неоправдано забавя наказателния процес и препятства правото на защита в разумен срок. Поправянето на обвинителните актове в досъдебната фаза отнема седмици, а понякога и месеци, докато делото бъде внесено отново в съда. През този период обвиняемият продължава да търпи тежките ограничения и негативи, свързани с процесуалното му качество – включително наложените му мерки за процесуална принуда.

Отговор на въпрос № 3

Възможно е да бъдат посочени такива примери, най-малкото поради исторически заложената йерархичност в системата на Прокуратурата. По конституция тя е определена като единна, но съгласно Закона за съдебната власт (ЗСВ), който все още не е изцяло съобразен с конституционните реформи от 2015 г. (и последващите такива), тя продължава да функционира като строго централизирана структура.

Отговор на въпрос № 4

Дейността и кадровите решения на ВСС следва строго да се съобразяват с трайната практика на Върховния административен съд (ВАС), тъй като неговите тълкувания и решения по конкретни правни спорове имат задължителен характер.

В подкрепа на това мога да посоча два конкретни примера:

1. Делата, заведени от прокурор Росен Каменов от Окръжна прокуратура – Пловдив, срещу три решения на ВСС, при които съставът на Съвета не се съобрази с дадените от ВАС задължителни указания.

2. Делата на колеги (като прокурор Искра Билярска, прокурор Биляна Дукова и др.), които не бяха повишени в тогавашната Върховна касационна прокуратура (ВКП), въпреки противоположното и ясно изразено тълкуване на правото от страна на ВАС.